אפילו נדה נמי · אם קידם פעמים בימי נדותה לא להוו קידושין ואם בא עליה בנדתה יהא הולד ממזר : אלמא אמר אביי · ביבמות בהחולץ : הכל מודים · שמטון התימני דאמר (יבמות מט·) יש ממזר מחייבי כריתות מודה בבא על הגדה ור"ע דאמר (סט) יש ממזר מחייבי לאוין מודה בבא על הסוטה דקיימא לה ונסתרה דהויא עליו בלאו דלא יוכל בעלה וגו' כדאמר ביבמות (דף יח·): הא מה לאי מקיים אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה : שאין הולד ממזר · שהרי עדיין קידושין עומדין בה : מדי · הך היקישא דרבי יוסה אלא לאקושינהו שאר עבירות לאחות אשה דלא ליהוו קידושין ואלא לאקושינהו לגדה דהוו קידושין לאומרא לעשות הולד ממזר שהמזרזים תלין בקידושין דכל מי שאין לה עליו קידושין הולד ממזר (דילפינן לה מאשת איש בביבמות (דף מה·): מה אשת איש דלא תפסי בה קידושין והולד ממזר אף כל שאין עליו קידושין הולד ממזר) : אחיה · שאר עריות בק"ו מיבמה לשוק שאין קידושין תופסין בה כדאמר רב (ה) ביבמות (דף יג·) מקיש שאין קידושין תופסין ביבמה לכתיב לא תחיה אשת המת החולה־לא תהא בה הויה לזר : ה"ג חייבי מיתות וחייבי כריתות לא כ"ש : א"ר שאר חייבי לאוין נמי · הני דלא אתי בבנין אב במה מלינו ביבמה שהיא בלאו ואין קידושין תופסין בה אף כל שהוא בלאו אין קידושין תופסין בה : בסדיא כחיב בהו · דתפסו : וכי יש אהובה לפני המקום · כלומר וכי אהבתו לו שנאתו של בעל חשובה לפני המקום לעשות דין הגחלה בשבילה שהולך הכתוב לכתוב "לא יוכל לבכר את בן האהובה" לא הוה ליה למיכתב אלא "כי את הבכור יכיר" ואלא ידענא לא שנא אמו אהובה ולא שנא אמו שנואה : שנואה בגישואין · שנישואים שנואים לפני המקום כגון חייבי לאוין וקאמר רחמנא "כי תהיין" אלמא אית בהו הויה ולקמן פריך דילמא בחייבי עשה הוא דקאמר ולא בחייבי לאוין : ולר"ע · דאמר ביבמות שאין קידושין תופסין בחייבי לאוין דקתני (שם דף כ:) חלץ ועשה־חייבי בה מאמר אין לאחר חליצה כלום כלומר אין המאמר תופס בה דקם ליה השתא בולא יבמה ואמר בגמ' (שם דף נב:) תניא רבי אומר אין הדברים הללו אמורים אלא לדברי ר"ע שהיה עושה חלוצה כערוה : כאלמנה לכ"ג · בההוא הוא דתפסי קידושי דגלי רחמנא בה דאין הולד ממזר אלא חלל : בועז וגלוות על עקיבא בן יוסף · שפוסל הרבה מישראל שהיה אומר כל ביאה בישראל שאין לו היתר בה הולד ממזר : הניחא · אי לאו כללא הוא אלא לאפוקי מדרבי שימאי דמפיק חד מחייבי לאוין אתי ואשמועי דבכל חייבי לאוין עושה ר"ע ממזרין שפיר איכא לאוקמא כי תהיין לרבי ישבב אליבא דר"ע במאלמנה ואתומי בתוך שאשה דורות דחייבי עשה ניהו דכתיב דור שלישי יבא ולא שני להו לא שנואה בגישואים : אלא אי טעמא דנפשיה קאמר · וכללא כיל ולאו אדרבי שימאי לחודיה פליג אלא אשמועינן דכל שביאתו באיסור הולד ממזר במאי מוקי לה : בבעולה לכ"ג · דעשה הוא דכתיב (ויקרא כא) "אשה בתולים יקח־ולא בעולה" ולאו הבא מכלל עשה־עשה וליכא לאקשויי אם זונה היא לו אלמנה לו גרושה דבעולה פעויה (ג) לאו זונה היא כדתנן ביבמות (דף סא.) אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושבעולה בעולת זנות וביאת איסור לעסול לה : ומאי שנא · האי עשה מחייבי עשה דמגרי ואתומי : שאינו שוה בכל · שאינו עוקר אלא בכ"ג הילכך קיל : ורבנן. דמוקי להאי כי תהיין בחייבי לאוין כיון דמלינו לגילוף ביבמה במה מלינו שאין קידושין תופסין בהן אתומי ליה בחייבי לאוין עוקרה בחייבי עשה : בעל כרחיך שבקיה לקרא דסוי דחיק ומוקי אנפשיה · כיון דגלי לך קרא ביבמה דלא תפסי בה קידושין גילף מינה דחייבי לאוין ליה בהו קידושין "וכי תהיין" ע"כ לחייבי עשה קאמר וכגון דחדא מגרית ולבי ישבב בבעולה לכ"ג : שפסה מגלן · דלא תפסי בה קידושי :

אפילו נדה נמי אלמה אביי הכל מודים בבא על הנדה על הסוטה שאין הולד ממזר? אמר חזקיה אמר קרא אפילו בשעת נדתה תהא בה הויה; מכדי איכא לאקושה לנדה ואיכא לאקושה לאחות אשה מאי חזית דמקשת להו לאחות אשה אקשה לנדה? קולא והומרא לחומרא מקשינן רב אחא בר יעקב אמר אתיא בק"ו מיבמה ומה יבמה שהיא בלאו לא תפסי בה קידושין חייבי מיתות וחייבי כריתות לא כל שכן, אי הכי שאר חייבי לאוין נמי? אמר רב פפא חייבי לאוין בהדיא כתיב בהו כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וכי יש שנואה לפני המקום ואהובה לפני המקום אלא אהובה־אהובה בנישואיה, שנואה־שנואה בנישואיה וקאמר רחמנא כי תהיין דאמר דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין כי תהיין במאי מוקים? באלמנה לכ"ג וכר' שימאי דתניא רבי שימאי אומר מן הכל היה ר"ע עושה ממזר חוץ מאלמנה לכהן גדול שהרי אמרה תורה לא יחלל חילולים עושה ואין עושה ממזרות ולר' ישבב דאמר בועז וגלות על עקיבא בן יוסף שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הולד־ממזר הניחא לר' ישבב אי לאפוקי מדר' שימאי קאתי שפיר אלא אי טעמא דנפשיה מאמר ואפי' חייבי עשה במאי מוקים לה? בבעולה לכ"ג, ומאי שנא? משום דהוי ליה עשה שאין שוה בכולן, אדמוקי לה בחייבי לאוין נוקמא בחייבי עשה? הני חייבי עשה במאי ניגרו? אי שתיהן מצריות שתיהן שנואות אי אחת מצרית ואחת ישראלית שתי נשים מעם אחד בעינן אי בעולה לכהן גדול מי כתיב תהיין לכהן, ורבי עקיבא בעל כורחיך שבמיה לקרא דהוי הניחא ומוקי אנפשיה : וכל מי שאין לה עליו וכו' : שפחה כנענית מלמד אמר רב הונא אמר קרא שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור, אשכחן דלא תפסי בה קידושי ולדה

הכל מודים בבא על הגדה ועל הסוטה שאין הולד ממזר · פי' בקונטרס ביבמות (דף מט.) גדה משום דכתיב בנדתה דמשמע יש לה הויה ואע"ג דקיימא בכרת מ"מ לא הוי ממזר ובא על הסוטה כו' כגון אשתו שזינתה דאסורה לבעלה דנפקא לן ביבמות פ"ק (דף יח·): מייתורא דאחרי אשר הוטמאה דכתיב גבי מחזיר גרושתו ואע"ג דחייבי לאוין הוא שהרי הויא עליו בלאו דלא יוכל בעלה לשוב לקחתה ואם כן הוה לן למימר דהולד ממזר אליבא דר"ע מ"מ מודה הכא בסוטה דאין הולד ממזר שהרי עדיין קידושין תופסין בה משמע מתוך לשון הקונטרס שאינו מודה אלא בסוטה שלא יצאת מתחת בעלה דהכי משמע ליישא שהרי עדיין קידושין תופסין בה כלומר הקידושין שנתקדשה בהן ככר אבל מחזיר סוטתו שגרשה וחזר ונכנסה לא מיירי דבהא לא מודה ר"ע דולדו הולד ממזר וקשה להא בפרק יש מותרות (יבמות דף פה:) משמע בהדיא דאפילו מחזיר סוטתו שאין הולד ממזר דקתמר התם מחזיר סוטתו איכא ביניייהו וא"כ לא שייך בה טעמא דפירש בקונטרס שפירש הטעם דמשום הכי לאו ממזר משום דעדיין קידושין תופסין בה לכך אומר ר"י דידעינן בסוטה דתפסי בה קידושין אף במחזיר סוטתו ואין הולד ממזר ממשמעות דהאי קרא דמפיק מיניה (שם דף יח·): דסוטה אסור להחזיר דהייטו מלא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה וכתיב ליהוות לו לאשה דמשמע שאם החזירה איכא הויה וכיון דתפסי בה קידושין אין הולד ממזר מיהו קשה להא עיקר קרא במחזיר גרושתו הוא דכתיב ואפ"ה אמר ר"ע דמחזיר גרושתו לא תפסי בה קידושין וגם הולד ממזר כדאמר פרק החולץ (שם מד.) ולא דרשי' להיות לו לאשה לשון הויה ובמחזיר סוטתו דלא אתיא אלא מדרשא אמר דתפסי בה קידושי ודרשינן להיות לו לאשה לשון הויה ואין סברא לומר כן לכך אומר ה"ר שלמה מדרש"ש דיש לישב פי' הקונטר' דכיון דכל זמן דלא גרשה לא יהא הולד ממזר כדפי' אין לומר דמשום שגרשה יהא אסור טוסף דמה גרישותא יש בה אחר הגירושין יותר מלפני הגירושין וכיון דסברא הוי לומר דלאחר גירושין גמי אין הולד ממזר הכי גמי איכא למימר דתפסי בה קידושין דהא בהא תליא מילתא :

לחומרא מקשינן · וא"ת אדרבה חומרא לומר דתפסי בה קידושין לאוסרה לעלמא וי"ל דאדרבה חומרא הוא לומר דלא תפסי בה דמתוך כך אנו אומרים דהולד ממזר דאי הוו תפסי בה קידושין הייתי אומר אין הולד ממזר ולא הייתי אומר שאר חייבי כריתות מזקוקת יבם שלו אבוי והייתי אומר שבטולן אין הולד ממזר כמו בגדה אבל מאחר דלא תפסי בה קידושין יש לנו לומר שיהו כולן למודות מזקוקת אבוי וא"ת לרבי יהושע דאמר אין ממזר מחייבי כריתות מאי חומרא איכא למימר דלא תפסי בה קידושין וי"ל דאמטוענין ליה דאמר פגום מיהא הוי ואי תפסי בה קידושין אפילו פגום לא הוי : ומה יבמה שהיא בלאו לא תפסי בה קידושין · וא"ת אמאי לא קאמר גדה תוכיח שהיא בכרת ותפסי בה קידושין אף אני אביא כל העריות שבכרת וי"ל דקי"ו זה אינו אלא גילוי מילתא בעלמא דיש לנו להקיש לאחות אשה ואין לנו לומר גדה הוכיח : וכי יש אהובה ושנואה לפני המקום · ואין לפרש דלדקת ורשעת קאמר דאם כן לא היה צריך לומר לא יוכל לבכר דאתו משום דאמיה רשעה יפסיד בנה שהוא בכור ומאתו אבל השתא כיון דרעה בגישואין דחייבי לאוין ס"ד דלאו בנו גמור הוא :

ולדה

יבמות מט. ע"ש

*אלמא לאוקמי מיתה הוא דאי הנדה (דאי"ב ליה לה בנת א"א אין הולד ממזר סימן ד"ש תוס' קידושין)

[שם מ. ע"ז מו:]

יבמות כב.

* אחרי הוטמאה דת מיתת בית דין [יבמות יב ומ"ש]

תמורה כט: [יבמות יב ומ"ש]

כתובות כט: [לעיל מד. יבמות מט.]

[פסחים נט: נדה נג.]

* הולך כאותה ראיה נפ. ולך שפחה ונכרית

יבמות סב. נדה ח. ב"ק מט. כתובות קיט.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה תחיה וכו' ביבמות. נ"ב פרק האשה רבה דף נב: (ב) ד"ה בבעולה לכ"ג וכו' ולו זונה היא. נ"ב ולפ לרבי אליעזר דס"ל עשה זונה אף בפנויה מ"מ אשכחן בממזרת בן איתה בגמ' דיבמות דף נט ע"ב :

תוס' ר"י הזקן

אפי' נדה · אם קדש נדה לא יהיו קדושין ואם בא על הנדה יהיה הולד ממזר : הא דאביי בהחולץ · הכל מודים שמעון התימני ורבי עקיבא דפליגי התם : לאחות אשה לחומרא דלא ליהוו קדושי והולד ממזר : לנדה לקולא והוו קדושי ואין הולד ממזר · בקל וחומר כלו' שאר עריות חוץ מאחות אשה דלא תפסי בה קדושי והולד ממזר נפקא מיבמה דאמר רחמנא לא תהיה לאיש זר לא תהא בה הויה לזר · והך שיטה היא כמ"ד דיבמה לשוק (אי) לא תפסי בה קדושי והולד ממזר ה) או לרבי עקיבא בשאר חייבי לאוין או לפי' ר"ש לרב כמו שבארנו בסוף החולץ · ומיהו ש"מ מיהא בהדיא דאפילו מ"ד דלא תפסי בה קדושי (שהיא) [שאינו אלא] בלאו דהא אסר בהדיא מה יבמה שהיא בלאו לא תפסי בה קדושי כמו שבארנו ביבמות פרק האשה רבה · חייבי כריתות וחייבי כריתות לא כ"ש : חייבי לאוין נמי נילף במה מצינו דנהי דליכ' ניתי בבמה מצינו שלא יהיו קדושין תופסין בחייבי לאוין ושהולד ממזר : בהדיא כתיב בהו דתפסי · וכי יש כלומר וכי אהבתו של בעל או שנאתו חשובה לפני המקום לשנות דין הגחלת בשבילה שהוצרך לכתוב לא יוכל לבכר את בן האהובה : שנואה בגישואיה. חייבי לאוין: כי תהיינה אלמא אית בה הוייה :

ה) אולי צ"ל לו כר"ע דסוי כאמר חייבי לאוין לו כמו שפי' ר"ש דס"ל כרב כמו וכו' ·

ש"ל רבא · עכון]

[ע"ל רבא · עכון]

נ"ל

ש"ל תוס' ר"ש דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין

נ"ל

נ"ל מאנה

"שפחה" "נכרית" מקורות דאין קידושין תופסין בהן

ב) ולפי כמותה